

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Apologia|| Pro Reverendis. Et Illvstris.|| Principibus
Catholicis, ac alijs ordinibus Impe-||rij aduersus mucores
& calumnias Buce-||ri, super actis Comiciorum||
Ratisponæ.||**

Eck, Johannes

Coloniae, 1542

VD16 E 262

Cibrantur edita à Bucio sub Melanch. nomine.

urn:nbn:de:hbz:466:1-33616

269

REVERENDIS. LEGATO.

cit:finant Eckium lamentari, quia curiabilius Romæ citatur & vexatur: sed quid ista faciunt ad fidem?

Postquam satis illuserat pientissimo D. Legato Bucer, blandicijs verborum hunc emollire nititur, & ex eo-

Romæ cu-
riales con-
tra ECKI-
VM.
Bucer adu-
latur.

dem ore vt Satyrus calidum & frigidum efflat, dulce ponit in amarum, & amarum in dulce. Contarenum enim dicit vitum ætate reuerendum, eruditione maximum, vita quo que castitate & probitate suspiciendum. At quæso te Bu-

Contare-
nus meli-
or toto cle-
ro Luthe-
ri.

cere, animo altiori expendas, & te, & omnem cohortē tuam nonnorum & nonnarum, ministrorum sectarum tua- rum, confer cum hoc pientissimo viro, vitam vestram dico plus quam Epicuream et Sybariticam, per omnem luxum, sine omni timore Dei, in vicijs effrenem & dissolutissimā. Hunc vnum virum, tuo etiam iudicio, oppono omnibus iugatis tuis, tātæ pietatis à te iactatis mystis tuis. Alia quæ in appendice affixit Bucerus, vel nugæ sunt, vel iniuriae, vel impietates, vnde piget illas renarrare, & bonas horas male locare. Scio Romæ non esse profligata omnia, & pro-

Romana
lantes,
ecclesia.

lapsa, quæ Christi sunt, neque aduersariam potentia Chri-
sti obtinere omnia, vt Bucerus nugatur: sed bonam spem
pijs & sanctis superesse, multa salubriter ab hac sede cōsti-
tuenda, quæ omnium hæresum extirpatrix fuerit: nisi vbi
Christus secreto suo consilio, passus sit zizaniam cum tri-
tico succrescere, vt in Armenijs, Iacobitis, Georgianis,
Paulinijs & alijs, experientia testatur. At hæc modo de re-
sponso principum Catholicorum, & scriptis Legati apo-
stolici Contareni, sufficient.

Matt. 13

RESPONSVM PROTESTANTIVM

ad propositā ab Im. Majestate deliberationē, de cō-
clusione & decreto in causa religiōis faciendo.

Quæ Imperatoria Ma. exponi fecit principibus electo-
ribus, alijsq; principibus, & ordinibus de suo disces-
su, deinde capita, & articulos, ad faciēdam actorū in his co-

micij

micijs conclusionē, & decretū pertinentes, tum ea, ad quæ
se Imperatoria Maiestas offert, & quæ petit, ea omnia prin-
ceps Elector ac cæteri principes, & ordines q. Augustanæ
cōfessioni adhærent, p̄sentes, & absentiū Legati, cū summa
reuerētia, & submissione audiuerūt, & cognouerūt tagūtq;
cū omni subiectiōe gratias Im. Maie. ob summā diligentia-
m, & labore, quem ipsa impendit, in hoc, vt causę religio-
nis cōtrouersę Christiane cōponerentur, similiter & Chri-
stiana reformatio ecclesiæ impetraretur. Non dubitant au-
tem Status cōmemorati Imp. Maiestatem ex responsione
pertinente ad negotium religionis, quam nudiustertius
suę Maiestati obtulerunt, intellexisse, Status ipsos modis
omnibus propensos esse ad Christianam concordiam, in
qua diuinum verbū, & veritas locū habere, & Christiana
ecclesiæ reformatio, quam & sua Maiestas summe necessari-
am agnoscit, ad effectum perduci, ac re ipsa cōstitui possit.

Ceterum quia Statibus prædictis placuerunt articuli
conciliati, modo intelligentur recte, & Christiane, atque
adeo iuxta respōsionem, quam scripto obtulerunt, adhuc
eosdem articulos placere fatentur. Rogant autem supplici-
ter Imper. Maiestatem, quod ipsa velit efficere, vt eiusmo-
di articuli pro conciliatis recipiantur, in hoc vt sint auspi-
catum exordium concordiæ, sperant enim status, Deum
omnipotentem gratiā suā largiturum, vt sic veritas
magis atque magis dilatari, & eo expeditius via ad Christi
anam reformationem parari queat.

Satis præterea intellexit Imper. Maiestas Statuum præ-
dictorum animum ac voluntatem, quantum ad articulos
nondum conciliatos attinet, ex scripto suę Maiestati ob-
lato. Simil autem status humillime rogant, quod sua Ma-
iestas recessum Augustanū, eo quod minime idoneus est
ad concordiam promouendam, imo etiam cum quibusdā
articulis pugnat, clemēter velit tollere, aut saltē suspēdere.

Co-

PROTESTANTIVM.

255

Cognoscere eīn facile potest Imper. Maiestas, Augusta num recessum (si is valere debet, atq; in suo vigore manere) maximo impedimento futurum speratæ concordiæ in religionis causis, nec non Christianæ reformationi, cōmu ni deniq; paci, neq; enim duo hæc simul posse consistere.

Quod vero Impera. Maiestas à statibus petit, vt cogitare velint, si, posito casu concilium non procederet, an tum communis Imperij conuentus iterū indici debeat, in quo religionis causæ amplius tractarentur, & ad commodum exitum perducerentur.

Quantum ad concilium attinet, probe adhuc se memores esse fatentur status suæ appellationis, protestationis, et oīm, ad quæ se obtulerunt. Nihil quoq; tam ardenteribus votis expetūt, q; vt legitimū, liberum & Christianum cōciliū in Germania celebrari possit, in quo religionis cōtrouersiæ secundum verbū Dei excutiantur, Christiana etiam reformatio, & absuū, qui obtainuerūt, extirratio seq possit.

Quod vero status consentire debet in eiusmodi concilium in q; Papa, vel sui (qui protestantium statuum aduersarij summi existunt) de religione cognoscēdi & iudicandi potestatem haberēt, id q; minus facient status, iustis, firmis, & certissimis rationibus permouentur, quemadmodū eas bona ex parte exposuerunt in recusatione concilij Mantuae indicti, ad quā rursus se referunt, humillime rogātes Im. Maiestatem, vt istud statuum propositum necessarijs & ineuitabilibus causis innixum boni consulere velit.

Relinquunt vero status liberum arbitrio, & cōcilio Imperioriæ Maiestatis, vt si minus impetrari possit Christianum & libeꝝ conciliū in Germania, in quo s. agatur de religione, & reformatione Christiana, vt per aliū conuentū Imperij, de his rebus Christiane agat & transfigatur. Parati eīn sunt status, id qd sēpenumero iā testati sunt, suę Christianę cōfessionis, & doctrinæ Ecclesiasticæ sufficiētes cau-

1 ij fas

sas adferre, eiusq; rationem reddere.

ADIICIT ECKIVS.

1. **ECKIVS** **S**i maledicentia Bucerum imitari vellem, non deesset,
parcit prius annotationem (iustiori & meliori causa) huic res-
cipibus. **Roma.13** **S**quo annotationem At quia maledici regnum Dei non possi-
debūt, nolo nobilissimos principes & status protestantū
offendere, suspiciens in eis donum à Deo datum, quia oms-
nis potestas à Deo est. Et quia ex se principes ista non ha-
bent, sed spiraculum, non vitæ, sed mortis, suggesterit illis, q
cum fide orthodoxa non conueniunt. Nam desertores ec-
clesiæ, apostatae, greci Epicuri, prædicatores hæretici & schi-
smatici, excellentissimos principes istos & status, Deo per-
mittente, lætali poculo alio trahunt.
2. **Sequitur articulos** **N**am Illustrissimis dominis & prudentibus viris, mox
objicerē, quod articulos Conciliatos recipiunt, modo re-
non conci-
liatos. **C**te intelligantur. At quem intellectum ipsi rectum volūt,
Catholici principes falsum & erroneum ac à fide devium
iudicabunt, totius ecclesiæ catholicæ ac omnium nationū
Christianitatis assensu & iudicio. Vt sic nulla cōcordia sta-
tui possit Germaniæ, hoc responso.
3. **I**deo paruam exhibent obediētiam Imperatori nostro
Catholico, quod offerunt se paratos, & precantur Maie-
statem suam, vt articuli reconciliati (suo & suorum arbitri-
o) recipientur cum sensu & intellectu ab eis dato. In il-
lo enim non sunt reconciliati.
4. **N**on deesset amplissimus campus versandi, & illud qd
tam anxie petunt sustolli recessum Augustanum, ac si dis-
uus august. noster Carolus à deo coronatus, cū tot catho-
licis principibus, q suæ Maiestati fidē dederunt de consen-
tientia, uādo recessu isto, sint mulierculæ more instabiles & incō-
stantes, mō velint, modo nolint, sed stat sententia cum se.
Dux Geor ap. cū Imperiali & Regia Maiestate perseverare. O q eges-
gius Saxo. **g**ie dicebat Dux Georg. Saxo, Beatæ memoriæ princeps.

Nescire

PROTESTANTIVM.

Nescire Neochristianos hodie, quid nam futuro anno cre
dituri sint.

Nec illud quoq; pr̄terirem, quod petunt concilium ce^{s.}
lebrari generale legitimū: In quo tamen nolunt Pontis
ficem vel suos habere potestatem cognoscendi & iudican-
di de religione. Est quod vulgo dici solet, contradictio in
adiecto. Quomodo em̄ erit legitimū sine Pontifice, sine
cuius authoritate nullum omnino concilium fieri poterit
aut subsistere, vt paulo supra contra Buceri insolentiā pau-
cis attigimus. Expendant principes, quā non constet peti-
tio eorum. Supplicant pro legitimo concilio, & mox vos-
lunt ordiri illud cum iniuria alterius s. Romani Pontificis, Rom. 13
cum omnis potestas sit à Deo, & sit ordinata. Querāt suos
pseudoprophetas & seductores, vbi ab eo tempore, quo
concilia publice cœperunt celebrari, vñquam fuerit concil-
lium habitum & reputatum esse concilium, non interue-
niente summo Pontifice, aut eius authoritate: prodeāt isti
In predi-
cantes.
Sinones, Verpi, circumcelliones, seductores, an non os lo-
quentium iniqua obstruam, quia os eorum locutum est va Psalm. 49
nitatem, & dextera eorum dextera iniquitatis.

At de his omnibus in præsentia nihil agam, excellenti-
simis principibus ac honorabilibus statibus protestantiū,
more Buciano, nullam volo mouere molestiam: Ita affixā
fecem nihili facio Buceri, qui desertor, apostata, schismati-
cus, excommunicatus, & ab ecclesia pr̄cissus, sine suffragio Bucer prin-
populi ædilitatem inij, magister vult esse Episcoporū, des-
ceps Epi-
formatissimus ipse, vult alios reformare & in ordinem re-
scoporum.
digere. Hui quā optaret esse Episcopus, propudium istud
Acherontis pabulum. Non meminit Astaphij Plautinæ,
Qui alterum incusat probri, ipsum se intueri oportet, vt
sunt adhoc vulgares loci ecclesiastici.

At quia Principes illustrissimi ac magnifici status pro-
testantium, in illo responso Cæsareæ Maiestati dato, se res-
1 ij mises

EXAMEN RESPONSIONIS

miserunt ad aliud eorum responsum in scripto oblatū suæ celstudini, quod sit illud, me fugit, nisi illud denotauerint, quod Bucerus ab initio farraginis suæ post articulos protestantium sub nomine Melanchtonis, posuit, præfatorum principū ac statū noīe. Lubens & hoc responsum personatum præterirem ob honorem principum, zelus tamen fidei me cogit, vt breues annotatiūculas adiçiam, propter aculeos Buceri admixtos. Et illud quidem facturus sum amore veritatis & fidei catholicæ, sine cuiusq; iniuria.

¶ Queritur Bucer irrepisse in ecclesiā multos abusus, doctrinam Euangeliū obscuratā, hæc mala confirmata tēporibus, nunc titulum habere consuetudinis ecclesiasticæ.

E Nemo negat abusus esse, fuisse, & futuros esse in ecclesia, Matth. 18 cū Saluator noster dixerit. Væ mundo à schandalis, necesse est em̄ vt schanda veniant. Et Apostolus inquit, oportet hæreses esse. Verū quos Bucer tacite hic notat abusus, nesciamus esse abusus, sed sunt veri cultus Dei ab Apostolis & martyribus ecclesiæ traditi, nec est alia natio iam in orbe Ch̄riano, quæ magis obscurat doctrinā Euangeliū, q; Luderani & Zuingliani. Et recte quidē catholici iactant titulum consuetudinis ecclesiæ, contra nouitios Pickardos, & nuper natos intra 23 annos Luderanos: Ecclesia em̄ habet promissionem à Christo, q; velit mittere paracletum, qui

Iohann. 14 eam doceat omnem veritatem: nescit tarda molimina spissitudinē sancti gratia, nō præstolatus est Hussum, Vuiklefüm, Bucerum, Hosandrum, antea erudiuit ecclesiam, & hodie

Matth. 28 erudit, & Christus pollicitus est se mansurum cum ecclesia usq; ad consummationem sæculi. Vnde iuste cum sanctis concilijs, martyribus, ac patribus allegare consuetudinem possumus in ritibus ecclesiæ (loci sunt vulgati, breuitatis studio, nō deduco) Paulus etiā à consuetudine argumentabatur negative: Iephte quoq; Galaadites tuebat se

¶ Cor. II Iud. II contra filios Amon, possessio longi temporis in terra Eseboni

cux

cur non fortis quisq; pugnator ecclesiæ, possessione longissimi temporis, mille annoꝝ & plurium, pro defensione rituum ac cæremoniarum in ecclesia tueretur. Vnde non debent diciviosæ istæ consuetudines, nisi à spurijs ecclesiæ, neq; aduersantur verbo Dei, sed adiuuantur.

Meminit scriptor articulorum reconciliatorum, sed 2.
desiderat maiorem explicationem, ne breuitas aut ambiguitas pariat noua certamina, nam articulos de gratia Christi & iustitia fidei intelligimus, sicut in cōfessione Saxonica & apologia traduntur.

De his articulis diximus in annotationibus libri propoſiti, de fide iustificante articulus, qūo in apologia explicat, alienus est à sacris literis, cōcilijs & patribus, imo Luther⁹ ipse eū iprobatur. De quo plura in responſione ad Groperū.

In controuersijs nondum direptis, affert author articulos per protestantes oblatos, quos dicit esse veros.

Dicit quidem, sed non probat etiam nec probabit uſq; E ad magnum annum Platonis, quin contra euidentissime illos improbauit superius, prodeat Goliath Ludderanus, Bucerus, plures afferuaui mihi lapides limpidiſſimos, quos in frontem eius iaciam.

In Ecclesia & principes & doctores ſæpe humano iudicio, ait author, quæſierunt moderationes, quæ abduxerunt homines à puritate Dei, exempla affert de Augustino diſputante de gratia, de Paulo quando loquitur de fide iustificante, vterq; horridius viſus loqui, interpretationes queſitæ, ſed hæ veram vocem Euangeli⁹ obruerunt.

Negamus vel Paulum vel Augustinum horride in p̄e E fatis articulis locutos, vere & catholice ſcripſerunt: & in eo vero ſenu ab ecclesia expositi, nihil obscuritatis, ſed plurimum lucis attulerunt.

Adiecit de ſatisfactione author, ſed quantum aberret, & toto ut aiunt cœlo, ſupra euidentiſſime euicimus, vnde vane.

EXAMEN RESPONSIONIS

vane iactat author, suos moderatos esse controversias ad normā verbi Dei, & ecclesiæ apostolicæ pbata testimonia; Contrarium fuit efficaciter probatum & ostensum, modē rationes illas adhibitas adamussim Vuikleficam & Hussicam, cōtra apertissima ecclesiæ apostolicæ testimonia.

5. Bucer vult persuadere Cæs. Ma. ne ægreferas librū propositū à sua Maiestate non vbiq; receptum, quia 1. Foueat cultus viciosos, vt de inuocatioue sanctoꝝ, 2. Alioquin facerent contra conscientias, cū veris testimonijſ fint ita persuasi, 3. Confirmarent errores etiā apud posteros, & asperitas eoꝝ, qui abusus defendunt roboraretur, 4. Vinculū inīceretur Ecclesiæ dicendo, generalia concilia non posse errare, 5. Sauciarentur ecclesiæ eoꝝ, quæ eos increparent, tanq; corruptores puritatis Euāgelicæ. His tātis causis mouemur, ne de articulis reprehensis mutemus iudicium.

E. Speciosa sunt istaverbis phalerata, sed vt lupus de phis Iomela inquit: Vox est, aliud nihil. 1. Nam impie dicit viciousum esse cultum diuog; inuocationem, vt liquido probauimus. 2. Non veris testimonijſ sunt persuasi, sed corrup̄tis interpretationibus scripturæ & cauillis sophisticis decepti, deponat ergo conscientias erroneas iuxta doctrinā Gersonis. 3. Non cōfirmarent posteros, sed reuocarēt ab errore, quos alioquin habebunt hæresum hæredes in æternā damnationem. 4. Nullum vinculū, nisi veritatis inīcitur p concilia generalia legitime congregata, quæ non possunt errare in his quæ sunt fidei. Exemplū q̄ affert de Cleminta. Pastoralis de sen. & reiud. nō pertinet ad fidē, sed ad iudicium. Quid em̄ ad religionē facit, siue Henricus Imp. Lucelburgius, siue Robertus Valeſius, fuerit Rex Sicilie.

5. Hæc ratio potissime vos mouet, non vultis videri errasse coram vestris. Et mea quidem sententia, non deberetis hic offendit: cum alioquin sitis tam instabiles in vestris doctrinis, vt quod heri placuit, hodie displiceat: Si Bucerus cupit aliquos

Gerson.

Concilia
nō errant.Luderani
in fide in-
stabiles.

aliquos locos, ego in gratiam sui, totū catalogum ei propis nabo. Nolle autem mutare iudicium in erroribus est pertinaciæ, quæ facit hæreticum. Vide lector quām falso hæc Bucerus catholicis imposuit principibus.

Agitur de gloria Dei, de luce Euangeli, de communi 6. ecclesiæ necessitate, de salute animarum, in ecclesijs nostris & alibi.

Verum, & ideo articuli Protestantium reieci, qui immo E minuunt cultum Dei & latram, obscurant Euangelium Pickardicis glossis; ideo necessarium est pro utilitate Ecclesie, ut hæreses extirpentur, de salute toti animarum agitur, quæ erroribus corruptæ extra archam, diluio hærefis & schismatis pereunt in ecclesia malignantium.

Cum de his rebus conscientiæ nostræ teneantur, Ma: 7. iestas vestra hanc excusationem admittat, tot animabus parcat sanguine Christi redemptis, sanctificatis spiritu sancto, institutis pia disciplina, nec credat aduersarijs, ecclesiæ nostras calumnijs deformatibus.

Si conscientiæ vestræ tenentur his rebus, fit per errorem, E quem deponatis, volunt parci ecclesijs suis paucis, & ipsi non parcūt infinitis ecclesijs per orbem Christianū. Et quia animæ sunt redēptæ sanguine Christi, Cæsar is Deo amans Psal. 29. Sapien. 1 tradantur (ut conqueratur de eis Christus, quæ utilitas in sanguine meo) & spiritum sanctum, quem in baptismō accepterunt, perfidia amittant. Spiritus enim sanctus disciplinæ effugiet fictum: cū perfidia, impia, & ab ecclesia catholica aliena disciplina instituunt, imo seducuntur à pseudoprædicatoribus, nec opus est accusatione aduersarioꝝ, cū erroꝝ Esaiæ 3 res & peccata vestra sicut Sodoma prædicauerimus.

Non dubitamus doctrinam nostram esse consensum 8. Ecclesiæ Catholicæ qui traditus est in propheticis & apostolicis scriptis, & patribus,

m Aus

EXAMEN ADDITIONIS

272

Audacia temeraria, cū à tota ecclesia separamini, iactare consensum ecclesiæ esse apud vos, vt hoc supra reprobauius & aperte falfissimum, quomodo consensum ecclesiæ hic statuunt super scriptis, cū ipsi firmitatem scripturis adimant, & pro libidine libros vel assument vel reijcant extra canonem, contra ecclesiæ consensum, vt libros Tobiae, Iudith, Esdræ, Machabæorum, Sapietiam, Ecclesiasticum, Baruch, multa capitula Danielis, Epistolæ ad Hebræos, S. Iacobi, secundam epistolam Petri, & Apocalypsim si ergo sint alij, qui temeritatem vestrā sequantur, ac libros aliquos repudiāt, vt olim Samaritani synagogæ fecerunt prophetas negando, & Manichœi totū vetus testamentū reiecerunt. Et græci fermentarij tres Euangelistas à Iohanne correctos dixerunt, sicut hodie Suriani & Armeni, ac Georgiani non oēs libros canonicos recipiunt, nihil erit solidi & firmi.

Adhibitis concionatoribus, iussimus eos annotare, que pñ non grauatim addent, sunt enim explicationes & declarations necessariæ.

Audiamus & iudicemus, an non olfacent ollam, nam Crambebis posita mors est.

IN CONCILIATIS ARTICVLIS

annotata aut omissa.

Articulus 1. De libertate voluntatis (non euro succenturias sectariorum.) Catholicum est, neminem etiam renatum posse in hac vita legi Dei satisfacere, nisi per gratiam Dei assistentem & adiuuantem.

Expediret taxari opinionem de merito congrui.

EMinime gentium, cum sic taxaretur magisterium spiritus sancti, illud in sacris literis affirmantis, vt pater de Cornelio, de Achab humiliato, de Niniuitis, & qd Sapiens ait: Impius facit opus instabile, seminanti aut iustitiā merces fidelis: Alioqñ labor pctō& redeuntiū esset inanis in dño. Miror qd negat meritū cōgrui, cū fidē etiā mortuā magnificiant.

Reij,

Additio
prima ul-
tra librum
& articu-
los obla-
tos prote-
stantum.

E2.
Meritum
congrui.
Acto, 10
2. Reg. 21
Ion. 3
Prouer. 11

Reijciantur somnia, posse legem fieri sine gratia, quo ad 3.
substantiam actuum.

Gerson hoc declarat, & adeo verum est, vt miret quō ali⁹ E
quis vtens ratione, possit contradicere. Nam peccator pōt Gerson.
honorare parentes, potest pauperi & egenti dare elemo: Implere
synam, potest iustā ferre sententiam, vt Traianus, potest fi: præcepta
dem prestitam seruare, vt M. regulus, potest se cohibere ab q̄ ad sub-
adulterio, velut Zaleucus Locrēn, &c. qui legem etiam di- stantiam
uinam faciunt sed secundum substantiam actuum, & irre- actus.
fragabiliter astipulatur Paulus. Cum eī gentes, quæ legē Rom. 10.
non habent, naturaliter ea quæ legis sunt faciunt. Non aut̄
faciunt quo ad intentionem præcipientis, quia non meren-
tur vitam æternam, faciunt ergo quo ad substantiā actus.

De peccato originis libro volunt addi. Viciū repug-
nans legi Dei.

Si intelligit per inclinationem, non est onerosa illa ad 5. E
ditio Catholicis, q̄a & Paulus; Video aliā legem in mēbris Rom. 7.
meis, repugnātem legi mentis meæ s. per inclinationem, si
aut̄ subdole ex hoc niteretur inferre concupiscentiam esse
pctm̄ in renatis, negamus tanq̄ Euangeliō, prophetis &
Paulo aduersum, vt Vuormaciæ euici in colloquio.

Exponit porro, quid intelligat per fidem efficacem. E

Exponat, variet, sanctorum patrum locutionem mutet, Galat. 3.
nunq̄ catholicis persuadebit, fidem iustificare, nisi sit fides
viua, nunquam autem viuit, nisi operetur per dilectionem,
vt respondendo ad Groperum dicturi sumus.

Errat itaq; cum dicit fidem esse motum, quia est virtus
& habitus, non motus, licet postea suas motiones & incli-
nationes habeat, vt reliquæ virtutes.

In hac vrbe editæ sunt propositiones, damnantes aper- 6.
tesentiam nostram, quæ est vox Euangeliū, & affirmant
sola charitate esse nos Deo acceptos.

Recte fecit author propositionū, quia tēpore colloquiū E
m ij euul:

EXAMEN ADDITIONIS

Sola fides. euulgatæ sunt propositiones vestræ solam fidem iustificare, in depravatissimo & hæretico sensu, & temeratores vñ cum iniuria operum extulerunt fidem sine operibus, in angulis prædicantes. Ideo malo nodo malus erat querendus cunæus. Nam falsa illa intelligentia de fide, quam multis annis cum maximo schandalo docuistis, non ex Euangeliō est, sed à sathanā contra Chrm & Paulum, vt & Luthe^rus fatetur est schādalofissima. Ideo merito Cæsar clementiss, in recessu Augustano hunc errorem reiecit.

Non in omni opere peccare iustum.

Psal. 14²

Psal. 7

Psal. 34

Iob 10

Iob 16

Psal. 25

Psal. 16

Psal. 17

Appendix est falsa, quia sic iustus in omni bono opere peccaret quod Leo Pont. fe. re. damnauit. Et baptismus non deleret omnia peccata contra apostolicas & Euangelicas scripturas millies responsum est ad illud Dauidis, Nō iustificabitur in conspectu tuo omnis viuen^t legas quæca lumenijs Hosandri opposui. Iudica me domine secundum iustitiam meam, & secundum innocentiam meam super me. Et iterum: Iudica me secundum iustitiam tuā domine deus meus, & non supergaudeant mihi. Et Iob audacior inquit: Dicam Deo, noli me cōdemnare indica mihi cur me ita iudices. Et infrat Vtinam sic iudicaretur vir cum Deo, quomodo iudicatur filius hominis cum collega suo. Dauid inquit: Iudica me domine, quomodo ego in innocentia mea ingressus sum, & iterum Dauid: Exaudi domine iustitiam meam, intende deprecationem meā. De vultu tuo iudicium meum prodeat. Probasti cor meum, &c. & non est inuenta in me iniquitas. Et iterum: Et retribuet mihi dominus secundum iustitiam meam, & secundum puritatem manuum mearum retribuet mihi, quia custodiui vias domini, nec impie gessi à Deo meo. Et ero immaculatus cum eo, &c. quæ loca alium ab aduersarijs intellectum citatum interpretantur. Hunc nodū dissolui in disputatione Lipsica ante 22. annos. Ludderanivero tanto tempore, nec verbum respondissent, neq; poterunt.

Quo-

Quoniam in sanctis manent peccata , discretio fiat pec. 7.
catorum: quia sunt quibus non amittitur gratia, alia sunt
quæ expellant gratiam. Hinc discant p̄ij fidem non solum
esse notitiam dogmatum, sed fiduciam misericordiæ pro-
missæ propter Christum: qua peccata remittuntur, discat
fidem non esse in peccantibus contra conscientiam;

Omnia eodem veneno sunt tincta , si non scorpionem E
vt aiunt sub lapide occuleret, loqueretur vſitato& in eccl
ſia recepto modo loquendit peccata aliqua sunt mortalia,
quæ gratiam excludunt alia vero venialia, quæ gratiā cō-
patiuntur, hæc effent plana & aperta.

Fidem esse fiduciam est falsum , quia fidei est credere,
ipſius ſpe i est fidere. Obtusus error eft, qđ adeo prēdicant
fidem, cum impudenti iactantib⁹, & nesciūt quid fit fides, de
quo, aut vbi fit. Hoc eft in cimerijs tenebris versari ac popu-
lum decipere . Non enim afferunt fidem, niſi de Christo+ Luddera-
ni nesciūt
quid fit fi-
des.
Ergo articuli de Deo patre & ſpiritu sancto nō pertinent
ad fidem. Totum eft quod clamant , & vociferantur vſq; Fides man-
ca Lutheri
norum.
ad rauim, fidem in promiſſionem Christi remittere pecca-
ta. At quid faciunt alij articuli de incarnatione filij, paſſio-
ne, morte, ſepultura, reſurrecione, ascenſione, & aduentu
ad futurum iudicium , fides item in ecclſiam catholicam,
sanctorum communionē, carnis reſurrecione, & vitā eter-
nam. Quid quæſo remittunt illi articuli crediti? Quis non
condoleat tantæ cęcitatib⁹, q̄ nec Chorebo veriſimilis appa-
rere poſſet. At occulto fit Dei iudicio, vt in hos maniſtros
errores finat homines prudentię ſuę innitētes, prēcipitari.

Adhuc ringit naſum Bucer, quod ecclſia , magna do- 8.
mus dicitur in libro , at de hoc in annotationibus ſuprat-
Ringat ſuper Dauide. Conſitebor tibi in ecclſia magna. Pſalm. 3. 4
Et quod in Machabēis legitur: Conuenit ecclſia magna. 1. Mach. 5

Discedēs ab ecclſia eft hereticus, at antithefim addendā 9.
cęſet author, Iuste ab his diſcedi, q̄ doctrinā falſā defendūt.

m ij Sed

276
EXAMEN ADDITIONIS

Sed non videt author, hoc esse omnium hæreticorū latibulum, nam Fraticelli, Pickardi, Cathari, Parabaptistæ causant se iuste discedere ab ecclesia, quia in ea falsa doctrina defendatur. Hæc vox est omnium hæreticorum. Et supra euidenter obtinuimus non esse pios, propter hæreses iuste interfectos quos tamen hic author, innocētes appellat: Verum ut Augustinus inquit, falso se innocentēs nominant: qui ecclesiam Dei multiformiter suis erroribus scindere nituntur. Vana ergo & inanis est authoris iactatio, nō debere suis ecclesiis obīci discessionem, quia ibi luceat doctrina Euangeliū. Verius diceret, oēm piam sanam & Euā gelicam doctrinam apud eas obscuratam, tot Pickardicis, Vuickleficiis, Turelimpinis, Pepucianis tenebris offusis.

x. Pompa verborum rhetoricitur author, quia morte nostra concordiam piam, ait, redimere vellemus, sed ecclesiæ nostræ condemnatae, Pontificis & Episcoporum asperitate, expulsi sunt à reliquo cœtu.

E Ecclesia non petit mortem peccatoris, viui potestis, de positis erroribus, concordiam facere, reuocando hæreses, in quibus tot annis obsorduisti. Mori vobis nō plus profidet, quām Nouato hæreticorū qui persecutione Valeriani, Socrate in Tripartita referente, apud Phryges martyrio confectus, martyrum tamen aureolam, ob hæresim, nō est consecutus. Fatetur author ecclesiæ suas expulsas à reliquo cœtu Ecclesiæ, cur ergo egrereferebat Melachton Vuormaciæ, cum dixeram, vos à nobis exiisse.

xi. Lamentatur author vinculum charitatis rumpi in eis, quia Pontifices & Episcopi trucidant nostros.

E De hoc supra diximus, iure, iuste, & secundum apostolicum desiderium in desertores ecclesiæ & fidei, hoc facere possint. Imo plures peccauerunt parcendo hæreticis, quia Non parcer via iuris contra eos procedendo, sicut Saul peccauit, & à redum huc gno projectus est, quia pepercit Agag regi Amalechitarum: Et quia

LUDDERANAE.

222

Et quia Achab diuisit Benadab Syrum , dixit ei Deus per ^{reticis.}
 Prophetā. Quia dimisisti vi^ze dignū morte , de manu tua: ^{1. Regū 15}
 erit anima tua, pro anima eius. Sic Moyses indignatus tris-
 bunis & centurionibus, q̄ fœminabus Madianitis peper-
 cissent: Cur, inquit, fœminas reseruasti? Nonne istæ sunt, ^{Nume. 31}
 quæ deceperunt filios Israel . Ergo mulieres quæ nouerūt
 viros, iugulate. Quare etiā hæreticis nō parcendum, q̄ deci-
 piunt filios ecclesiæ suis prauis erroribus & corruptis do-
 ctrinist; cū Madianitis fœminab. noluit parcere mitissimus.

Enumeratio peccatorū & satisfactio, sunt ritus ab ho: ^{12.}
 minibus excogitati.

Improbando articulos protestantium supra perspicue E
 probauimus contrarium.

Author confirmat sententiam de efficacia sacramento: ^{13.}
 rum, contra suum patriarcham Luderum, imo etiam con-
 tra Bucium, qui negat sacramenta esse media gratiæ, sed sit Super Euā
 figmentum, & quæ superædificantur sint delyramenta, at ^{gelijs.}
 forte iam palinodiam cecinit.

Diffiniendo sacramentū esse signum infallibile gratiæ, ^{14.} <sup>palinodia. rōtrazg rāt,
 ut dī pōt 2ractatio.
 sūm 2ractatio,</sup>
 vncfio & confirmatio non sunt sacramenta, sed ritus.

Hui quid audio , Bucer clamosior lauro inuestus est in E
 catholicos principes acerbissime, quia nouerunt recipere
 articulos cōciliatos. Et hic author sub nomine principum
 suo^z expresse recusat duos articulos per oēs collocutores ^{Luderanū}
 admissos. At duo ista sacramenta, quæ fatetur Ecclesia Ca- ^{contra li-}
 tholica, astruxi breuibus in Enchiridio, sed plurib^z in Ho- ^{brum Cæ-}
 milij de septem sacramentis, secundum Ecclesiam Catho- ^{faris.}
 licam, vnde nihil nos morantur muscæ Aegyptiacæ.

Quæ adfert author de diuitijs Episcopoz Germaniæ sa: ^{15.}
 tis inuidiose (q̄m& in Gallia, vbi sex ex eis sunt pares regni In diuitijs
 in Hispania, in Anglia, & maxime in Hungaria ante vasta- as Episco-
 tionem Turcicam, fuerunt diuites) rogaq; vt consideret,
 quanta detimenta ecclesiæ, quantæ clades, ex opulētia &
 impe

m₄

EXAMEN ADDITIONIS

imperijs Pontificum & Episcoporum secutæ sunt. Nō dicit ex Plauto, qui inuident egent, quibus inuidetur rem
 Consiliū pro cōcordia.
 habent. Hic est obuiā via concordiæ, vt non esset opus Bu-
 cej mori vel Melan, pro farcienda concordia. Si ecclesi-
 astici oēs cederēt bonis, atq; Ludderanis darent dominia,
 principatus, ciuitates, arces, oppida, sylvas, thelonia, cen-
 sus & redditus, iam esset pax confecta, nō diu disputaretur
 super articulis reconciliatis, vel irrecōciliatis. At nemo bo-
 nus dicet, res sacra consilium. Miror sāpe & in faciem obij
 cio laicis vociferantibus contra opes episcoporum, vt sunt
 insigniter stulti, nam primo intueantur aulam totam Epi-
 scopi, vix inuenient vnum vel alterum clejz, sed sunt co-
 mites, Barones, nobiles, laici, quod Episcopi Italiz, Gal-
 liæ, & Angliæ non faciunt. Clamate ergo, etiā furiose con-
 tra opes episcopoꝝ, vos laici, q̄re qs deuorat has opes, nisi
 vos laici, & Deus faxit, ne fitis Lutherani, vel hostes Eccle-
 siæ. Porro si principatus iste nō ptineret ad Episcopū, nō
 ne proprium esset habiturus principem, per conscientias
 vestras & mille experientias, obtestor: tan non mitior sit in
 nobilitatem & subditos, princeps Episcopus, quàm prin-
 ceps hæres dominij esset futurus. Expergiscimini, expen-
 dite, quæ dico, ne concilium consultori sit pessimum.

16. Totā formam veteris ecclesiæ mutauerunt opes & res
 Prim⁹ rex
 sacerdos. gloria dominatio Episcoporū, q̄ causa fuit magnæ caliginis.
 Psalm. 98 Non video hoc iuste tribui ecclesiasticis diuinijs, nā pri-
 4. Reg. 12. mum regem inspice in sacris literis, & inuenies Melchise-
 Lib. 1. epi. dech. Moyses dux populi Israelitici sacerdos fuit. Samuel
 2. Li. 5. epi. iudex fuit, & sacerdos, aut saltē inter eos q̄ inuocabant no-
 10. Li. 6. e- men dñi: Commixtę quoque connubijs erant tribus regia
 pif. 23. & Leuitica, vt de Ioiada liquet: de Machabæis, qui fuerūt
 Leuitæ: & Aristobolus imposuit sibi diadema regium, li-
 cet aliq hoc Hircano imputēt: liquet quoq; ex registro B.
 Gregorij eū habuisse patrimoniu Sancti Petri in Sicilia,

in Narboneñ. Gallia, in Ethruria, in Campania, &c. Et tam
men fuit vir doctissimus, & cultus diuini obseruatisimus.
Multos alios enumerare possem, quibus diuitiae non fue-
runt impedimento, sed adiuuabant ecclesiasticam dignita-
tem & religionem.

Quod de pastoribus, prædicatoribus, scholis affixit, re 17.
spondimus in superioribus.

Quæ Bucer corruptissima vita deformatus, scripsit de res-
formandis moribus ecclesiæ ac abusibus tollendis, nolo in
stateram appendere, ob causas superius assignatas.

DE SVPPPLICATIONE D. D. PFLV=

gij & Groperi contra Eckium mansueta &
patiens Eckij defensio.

Affixit Bucer homo pacis impatiens, sartor satorque
maloꝝ farragini conuicioꝝ suorum, supplicatione
quandā per egregios dños Iulium Pflug, & Iohan. Grope-
rū Illustriss. Principi Frederico Comiti Palatino ac Baua-
riæ Duci, & illustridño Nicolao pernoto dño à Granuella
(Bucero ita narrante) oblatam. Ego qui noui dolos Buce-
ri, & ad eius maledicta occallui, malim credere ab eo con-
fictum, ad lites excitandas, q̄ quod quicquam huiusmodi
à viris istis spectabilibus sit profectum, sine fraterna moni-
tione prævia: nam sic ab ij Ratisponæ satis tarde, ob aduer-
sam valetudinē 30. Iulij, quod nec verbum super eo à quo-
quam intellexi, aut audiui, vñsq; dum farraginem Bucij im-
pressam in manus accepi. Ideo non est mentis meæ quicq
acerbius in dominos illos dicere, nisi quod Bucer singit il-
los esse accusatores meos: quod si in publicū prodierint,
& tales se exhibeant, quales pingit Bucerus, respōdebo ho-
nestē, vt debeat verum meliora mihi de his graibus yris
polliceor, veteri amicitia nō vulgariter mihi iunctis. Nā si
etiam nata esset supplicatio, prouenisset à malo impulsore.

Primo despiciamus qbus splēdidis titulis Bucer ornat
n Eckis

Nulla fra-
terna ad-
monitio
præcessit.